

Veilige publieke taak voor Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant

Januari 2024

Versie 31 januari 2024

Wij tolereren geen normoverschrijdend gedrag van derden tegen leden van Provinciale Staten. Emotie mag, agressie niet.

Waarom een protocol?

Voor Provinciale Staten van de provincie Noord-Brabant is het belangrijk dat zij gemakkelijk benaderbaar zijn, open in de samenleving kunnen staan, het politieke debat vrij kunnen voeren, publieke taken vrij van dwang en drang kunnen uitoefenen en dat besluiten zonder druk kunnen worden genomen.

Echter, Statenleden kunnen gerelateerd aan de uitvoering van hun publieke taak geconfronteerd worden met normoverschrijdend gedrag, betreffende (non) verbale en/of fysieke agressie, geweld, bedreiging en intimidatie, door derden. Dit kan variëren van uitspreken van dreigende taal, intimidatie per mail tot doodsbedreigingen via social media. Normoverschrijdend gedrag is onacceptabel, ongeacht de oorzaak. Normoverschrijdend gedrag kan resulteren in een onveilig gevoel, stress en het vermijden van bepaalde werksituaties. Het is ingrijpend voor het slachtoffer, familie en collega's. Het kan zelfs de besluitvorming beïnvloeden. Hiermee raakt normoverschrijdend gedrag de integriteit van het bestuur en wordt het functioneren van onze democratie ondermijnd.

De 'Brabantse norm weerbare overheid' biedt een handreiking voor Brabantse overheden om in gezamenlijkheid te komen tot een weerbare overheid, als breed offensief tegen ondermijning. Een veilige werkomgeving wordt hierin specifiek genoemd als randvoorwaarde. Door het opstellen van een "protocol Veilige publieke taak" kunnen we invulling geven aan het versterken van onze weerbaarheid. Door als orgaan gezamenlijk één grens uit te dragen is het voor derden helder wat deze grens is en dat dat niet persoonsafhankelijk is.

Proces om te komen tot een gedragen protocol

Het is belangrijk om met elkaar de norm te erkennen en deze uit te dragen. Vervolgens is het wenselijk om met elkaar heldere maatregelen en procedures te beschrijven, gericht op het voorkomen van en effectief handelen bij normoverschrijdend gedrag. Het protocol dient de verschillende taken te beschrijven en de Statenleden een duidelijk handvat te bieden om veilig te werken en adequaat te handelen. Dit document kan dienen als handvat om te komen tot een gedragen "protocol Veilige publieke taak voor Provinciale Staten".

Definities

Normoverschrijdend gedrag = Het welbewust of onbewust, verbaal of non-verbaal uiten, gebruiken van fysieke kracht of macht, dan wel het dreigen daarmee, gericht tegen een lid van Provinciale Staten, onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met het verrichten van een dienstverlenende, al dan niet publiekrechtelijke taak, wat resulteert of waarschijnlijk zal resulteren in een gevoel van bedreiging, psychische schade, materiele schade, letsel of de dood.

Het gaat dus om omstandigheden die rechtstreeks verband houden met de uitoefening van de publieke taak. Dit ziet ook op digitale uitingen (denk aan e-mail, sociale media, via de provinciale website of andere kanalen). Ook werk-gerelateerde voorvallen buiten het provinciehuis of in de privésituatie vallen hieronder.

Derden = onder andere een individuele burger, een collectief of een persoon die namens een bedrijf, organisatie of groepering handelt. Ook het college van Gedeputeerde Staten van onze provincie en politieke ambtsdragers van andere overheidsinstanties vallen hieronder.

Agressor = de persoon die normoverschrijdend gedrag vertoont of dreigt te vertonen.

Potentiële elementen om op te nemen in een protocol

In het onderstaande worden aan de hand van verschillende vragen potentiële elementen genoemd die in een op te stellen protocol een plaats kunnen krijgen.

Hoe kun je voorkomen dat het leidt tot normoverschrijdend gedrag door derden?

- Training Veilig Publieke Taak (VPT) volgen (via Netwerk Weerbaar Bestuur) bij aanvang bestuursperiode, gefaciliteerd door de Statengriffier.
- Gezamenlijke afspraken maken over Social Media gebruik (inclusief bewustwording herleidbaarheid), geagendeerd door de Statengriffier met ondersteuning van de CISO.¹
- Statengriffier beoordeelt samen met beveiligingsteam of bij vergaderingen / bijeenkomsten een veiligheidsrisico aanwezig is en zij handelen daarnaar.
- Huisregels zichtbaar plaatsen in openbare ruimten.
- Eigen beoordeling maken m.b.t. veiligheidsrisico's en daarnaar handelen. Dit kan bijvoorbeeld inhouden dat je bepaalde gesprekken bewust voert op het provinciehuis (in plaats van elders) en je beschikt over een mobiele noodknop.
- Van de mogelijkheden / gesprekstechnieken gebruik maken om situaties niet verder of onnodig te laten escaleren.

Hoe te handelen bij normoverschrijdend gedrag door derden?

- De norm actief uitdragen: geen normoverschrijdend gedrag accepteren, dit gedrag direct begrenzen en eventueel het gesprek direct beëindigen.
- Jezelf en anderen direct in veiligheid brengen, indien noodzakelijk.
- Direct beveiligingsteam inschakelen bij normoverschrijdend gedrag op het provinciehuis. Zij zorgen ervoor dat de agressor het pand verlaat, schermen het Statenlid en omstanders indien nodig af en kunnen ook direct medische hulp verlenen.
- Bij een ernstige vorm van normoverschrijdend gedrag of dreiging daarvan op locatie elders of thuis direct 112 bellen.
- Bij normoverschrijdend gedrag van digitale platforms hier niet op reageren. Maak een screenshot of sla de berichten op.
- Normoverschrijdend gedrag direct, uiterlijk binnen 12 uur, melden bij de Statengriffier.

Wat wordt er met een melding van normoverschrijdend gedrag gedaan?

- Deze wordt geregistreerd in een algemeen systeem.
- Binnen 48 uur wordt de agressor benaderd door de VPT-functionaris/coördinator om te duiden dat we als organisatie dergelijk gedrag niet accepteren, zijn/haar kant van het verhaal te horen en eventueel kenbaar te maken welke maatregelen er worden genomen. Indien er maatregelen worden genomen wordt dit schriftelijk bevestigd richting de agressor.
- Het beveiligingsteam, de Commissaris van de Koning

¹ <https://www.veiligepubliekediensverlening.nl/soorten-incidenten> en <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2023/01/31/afscherming-bezoekadres-in-handelsregister-voor-politieke-ambtsdragers-en-hun-partners-huisgenoten>

- de griffier en de directie worden op de hoogte gesteld van het incident en de eventueel getroffen maatregelen. Het komt namelijk vaak voor dat een agressor met meerdere personen binnen de organisatie contact heeft en het is van belang als één organisatie hierin op te trekken;
- Elke vorm van normoverschrijdend gedrag wordt gemeld bij de politie door de VPT-functionaris/coördinator;
- Indien het een strafbaar feit betreft wordt door de VPT-functionaris/coördinator namens de organisatie in samenspraak met het betreffende Statenlid aangifte gedaan bij de politie. Dit gaat in goed overleg en met begeleiding gedurende het proces. Deze aangifte dient ondersteund te worden met een schriftelijke (goeddeels geanonimiseerde) verklaring van het betreffende Statenlid. Eventueel kan het leiden tot een oproep voor een getuigenverklaring bij de rechter-commissaris of rechtbank;
- Incidenten van normoverschrijdend gedrag worden binnen Provinciale Staten besproken zodat er een gezamenlijk gedragen kompas ontstaat over de norm;
- Meldingen worden anoniem gedeeld met het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, netwerk Weerbaar Bestuur, zodat de ontwikkelingen landelijk gemonitord kunnen worden.²
- Jaarlijks worden de meldingen geëvalueerd en binnen Provinciale Staten, in ieder geval door het Platform integriteit, besproken. In ieder geval wordt daarin stilgestaan bij de aard van de incidenten en de vraag of de gevolgde protocollen voor verbetering vatbaar zijn.

Welke maatregelen kunnen er worden genomen?

- Orde-/ stop gesprek door de VPT-functionaris/coördinator, eventueel gezamenlijk met politie, met de agressor;
- Verzoek tot verwijderen van bepaalde content op Social Media kanalen (via agressor of platform). Indien hier geen gehoor aan wordt gegeven kan het leiden tot een kort geding;
- Gebouwontzegging;
- Beperken contactmogelijkheden;
- Verhalen materiele en/of immateriële schade;
- Aangifte, wat leidt tot strafrechtelijke vervolging en mogelijk een contactverbod.

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/06/01/rapport-monitor-integriteit-en-veiligheid-2022>